

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1ObdoV/19/2014
Identifikačné číslo spisu:	7011200486
Dátum vydania rozhodnutia:	25.02.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivana Izakovičová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:7011200486.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: JUDr. Jozef Tarabčák, Hlavná 13, Prešov - správca konkurznej podstaty úpadcu Lýdia Jovsa, spol. s r. o., Jovsa 267, IČO: 31 725 121, proti žalovanému: Peter Marič, Dolnohorská 66, Nitra, IČO: 40 495 500, právne zastúpeného prof. JUDr. Petrom Vojčíkom, CSc., Rázusova č. 28, Košice, o neúčinnosť zmluvy, vedenej na Krajskom súde v Košiciach, pod sp. zn. 14Cbi/1/2011, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 26. februára 2013, č. k. 3 Obo 26/2012-189, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 26. februára 2013, č. k. 3 Obo 26/2012-189 a rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 2. februára 2012, č. k. 14Cbi/1/2011-158 z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia v r a c i a Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo dňa 02. 02. 2012, č. k. 14Cbi/1/2011-158 žalobu zamietol a žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanému trovy konania vo výške 623,69 eur na účet jeho právneho zástupcu. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že návrhom na začatie konania 26. 06. 2006, sa žalobca domáhal určenia, že zmluva o spolupráci zo dňa 01. 03. 2005 uzatvorená medzi žalovaným Petrom Maričom a úpadcom Lýdia Jovsa, spol. s r. o., je voči veriteľom právne neúčinná. Po dokazovaní zistil, že zmluva bola uzatvorená podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka, a teda sa jedná o zmluvu nepomenovanú, na ktorú sa vzťahujú ustanovenia Obchodného zákonníka. Na základe návrhu na začatie konania konštatoval, že žalobca sa domáha určenia iba zmluvy o spolupráci, a nie zmluvy o úvere a zmluvy o nájme piliarskej výroby, z ktorého dôvodu sa zaoberal určením neúčinnosti iba zmluvy o spolupráci. Uviedol, že odporovať možno zmluvu iba platnú, nakoľko keby išlo o právny úkon neplatný, tento by bol súčasne aj neúčinný. S poukazom na § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka súd prvého stupňa konštatoval, že účastníci môžu uzavrieť zmluvu aj takú, ktorá nie je upravená ako typ zmluvy, ak však dostatočne neurčia predmet svojich záväzkov, zmluva potom nie je uzavretá. Uviedol, že dohoda o určitej časti zmluvy sa môže nahradiť dohodou strán o spôsobe umožňujúcom dodatočné určenie obsahu záväzku, ak tento spôsob nezávisí len od vôle jednej strany a že ak má chýbajúcu časť zmluvy určiť súd, alebo určitá osoba, vyžaduje sa, aby dohoda mala písomnú formu a platí obdobne § 291

Obchodného zákonníka. Keďže konajúci súd zistil, že účastníci zmluvy dostatočne neurčili predmet svojich záväzkov, označil zmluvu za takú, ktorá nie je uzavretá. Z uvedenej zmluvy podľa krajského súdu nevyplýva akú guľatinu mal podnikateľ nakupovať, v akom množstve mal vynaložiť náklady na nákup guľatiny, aké množstvo a aký tovar piliarskej výroby sa zaviazal podnikateľ predat', v akej výške mal poskytnúť pôžičku a aké náklady a v akej výške mal poskytnúť. Citoval, na čo sa podľa zmluvy zaviazala spoločnosť a dospel k záveru, že z uvedeného nie je zrejmé, o aké priestory sa jednalo, ani o aké strojové a technologické zariadenia išlo, akú odbornú pracovnú silu mala spoločnosť poskytnúť, v akej výške mala financovať časti nákladov odbornej pracovnej sily a v akej výške mala financovať náklady piliarskej výroby uvedené pod písmenom a/, b/, c/ zmluvy. Čo sa týka pôžičky, krajský súd dospel k záveru, že nie je zrejmé, k akej pôžičke sa spoločnosť zaviazala, aké splatné záväzky prevzala a podobne.

Na základe uvedeného súd prvého stupňa konštatoval, že žalobca sa domáhal určenia neúčinnosti zmluvy, ktorá zmluva uzavretá nebola, a preto žalobu zamietol. Vzhľadom na viazanosť súdu petitom návrhu na začatie konania uviedol, že s platnosťou zmluvy o úvere, ako aj o nájme piliarskej výroby, sa nezaoberal. Tvrdenie žalobcu, že súd sa už zaoberal platnosťou uvedenej zmluvy, konajúci súd označil za nepravdivé, pretože neskúmal platnosť uvedenej zmluvy, keďže neboli splnené podmienky podľa § 80 písm. a./ O. s. p. Zároveň súd prvého stupňa konštatoval, že v tomto konaní sa zaoberal platnosťou z dôvodu, že sa jednalo o predbežnú otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie vo veci samej. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Na odvolanie žalobcu, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd napadnutým rozsudkom zo dňa 26. 02. 2013, sp. zn. 3 Obo 29/2012, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému trovy odvolacieho konania 802,85 eur na účet jeho právneho zástupcu. V odôvodnení uviedol, že zo zápisnice z pojednávania (č. l. 21) je zrejmé, že právny zástupca žalobcu navrhol pripustiť alternatívny návrh v znení, že zmluva o spolupráci z 01. 03. 2005 je neplatná, ktorú zmenu konajúci súd pripustil. Tvrdenie žalobcu, že záver prvostupňového súdu je nesprávny aj z dôvodu, že nebral do úvahy predchádzajúce rozhodnutia v rozsudku zo dňa 16. 10. 2008, odvolací súd pre posúdenie správnosti napadnutého rozhodnutia označil za právne neodôvodnené a bezvýznamné. Odvolací súd dodal, že v tomto rozhodnutí súd vyhovel žalobcovi, ale toto rozhodnutie bolo na základe mimoriadneho dovolania zrušené uznesením zo dňa 31. 03. 2011, č. k. 1M Obdo V 2/2010-114, z ktorého dôvodu prvostupňový súd v novom konaní, nemal dôvod brať do úvahy zrušené rozhodnutie. Odvolací súd preto dospel k záveru, že Krajský súd v Košiciach nepochybil, keď žalobu o určenie neúčinnosti zmluvy o spolupráci zo dňa 01. 03. 2005 zamietol. Premetom určenia neúčinnosti s poukazom na § 5 zákona o konkurze a vyrovnaní, môže byť iba platný právny úkon. Krajský súd v Košiciach otázku platnosti zmluvy, podľa odvolacieho súdu skúmal ako predbežnú a nepochybil, keď dospel k záveru, že túto zmluvu označil za nezrozumiteľnú nejasnú s nepresne vyšpecifikovaným predmetom zmluvy, v konečnom dôsledku za neplatný právny úkon, skúmanie ktorého neúčinnosti je právne nemožné. Žalobca v jeho odvolaní toto tvrdenie prvostupňového súdu ničím nespochybnil a jeho obsah odvolania k danej veci je podľa odvolacieho súdu právne irelevantný, z ktorého dôvodu odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v súlade s § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie v zákonnej lehote, ktoré odôvodnil tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v ust. § 237 písm. f/ O. s. p. v znení účinnom do 1. januára 2015 (ďalej len „O. s. p.“) a tým, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie (§ 241 ods. 1 písm. b/ O. s. p.), pričom napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení celej veci (§ 241 ods. 1 písm. c/ O. s. p.).

Dovolateľ v prvom rade uviedol, že podľa napadnutého rozsudku Najvyšší súd Slovenskej republiky potvrdil rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 02. 12. 2012. Tento dátum je uvedený ako v záhlaví rozsudku, tak aj v jeho výroku. Perom je síce dátum (mesiac) opravený z „12“ na „02“, avšak nie je zrejmé, kto takto dátum opravil. Ak došlo k chybe v písaní, resp. pri opisovaní, mal podľa žalobcu súd postupovať v zmysle § 164 O. s. p. a vydať opravné uznesenie. V napadnutom rozsudku ďalej

odvolací súd zaviazal žalobcu na zaplatenie trov odvolacieho konania vo výške 802,85 eur, čo je zjavne nesprávna suma, pretože táto suma predstavuje výšku trov za celé konanie, teda prvostupňové aj odvolacie. V tejto časti žalobca podal návrh na vydanie opravného uznesenia, o ktorom však nebolo rozhodnuté.

Ďalej dovolateľ poukázal na rozdielne skoršie rozhodnutia v tejto veci, hoci nedošlo k žiadnemu dokazovaniu, ktoré by po predošlom rozhodnutí dovolacieho súdu opačné rozhodnutie odôvodňovalo. Dovolateľ má za to, že ak úkon neumožňuje jednoznačný záver o tom, čo ním účastník vyjadril, treba najprv účastníka vyzvať, aby úkon náležitým formuloval a až potom ho možno posudzovať podľa obsahu. Táto povinnosť vyplýva z účelu a zmyslu O. s. p., ktorým je podľa § 1 O. s. p. zabezpečenie spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov. Prvostupňový súd bol podľa dovolateľa povinný odstrániť pochybnosti a nemôže vykonať taký výklad vyjadrenia účastníka konania, ktorý z neho jednoznačne nevyplýva. Súd mal tak urobiť otázkou, príp. iným vhodným spôsobom (IV ÚS 544/05). Keďže súd posudzoval pôvodne celú zmluvu a právoplatne o nej rozhodol, ak zistil také skutočnosti, na ktoré ani dovolací súd vo svojom zrušovacom uznesení z 31. 03. 2011 nepoukázal, podľa dovolateľa bolo povinnosťou súdu upozorniť na to žalobcu. Postup súdu v tomto prípade však spôsobil, že žalobca nemohol ani tušiť, aké sú myšlienkové pochody súdu, preto ani nemohol navrhovať žiadne dôkazy ani argumenty, ktorými by ich vyvrátil. Súd tak podľa žalobcu vydal „prekvapujúce“ rozhodnutie, čím bolo porušené ústavné právo žalobcu na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z odôvodnenia prvostupňového súdu nevyplýva, z čoho vyvodil záver, že žalobca sa v návrhu na začatie konania nedomáha určenia neúčinnosti zmluvy o úvere, ako aj zmluvy o nájme piliarskej výroby. Súd preto v konaní posudzoval len platnosť zmluvy o spolupráci, uzatvorenej 01. 03. 2005 podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka. Takéto rozhodnutie, bez náležitého odôvodnenia v zmysle § 157 ods. 2 O. s. p., mal podľa dovolateľa odvolací súd zrušiť pre nedostatok dôvodov a nepreskúmateľnosť. Dovolateľ dodal, že súdy mali rozhodnúť o celom predmete konania, nakoľko zmluva o spolupráci obsahuje v sebe aj zmluvy o úvere a nájme, ktoré nie je možné oddeliť.

Podľa žalobcu je aj záver o neplatnosti zmluvy predčasný, pretože k tomuto záveru nebolo vykonané žiadne dokazovanie. Ak chcel súd zamietnuť žalobu z tohto dôvodu, dovolateľ má za to, že bolo jeho povinnosťou po zrušení rozsudku dovolacím súdom vykonať dokazovanie, príp. upozorniť účastníkov na takúto možnosť, t. j., že má o platnosti zmluvy pochybnosti a umožniť im sa k tomu vyjadriť. Súd tak neurobil a vydal „prekvapivé rozhodnutie“. Porušil tým právo účastníka konať pred súdom a tým aj právo na spravodlivý proces, čím zaťažil konanie inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie. V nadväznosti na to rozhodnutie spočíva aj na nesprávnom právnom posúdení, keď súd posúdil zmluvu ako neplatnú bez toho, aby sa k tomu mali účastníci možnosť vyjadriť a príp. navrhnúť aj dôkazy. Napokon odvolací súd rozhodol nesprávne aj o trovách konania, keď trovy odvolacieho konania priznal duplicitne aj v sume, ktorá bola už raz priznaná. Z uvedených dôvodov navrhol dovolateľ napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k podanému dovolaniu navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobcu zamietol. Podľa názoru žalovaného, tvrdenia žalobcu uvedené v dovolaní nie sú pravdivé. Žalobca mal príležitosť vyjadriť sa k predmetu konania kedykoľvek počas priebehu konania, na ústnych pojednávaniach, ktorých sa zúčastnil alebo písomne, takáto možnosť mu nebola súdom odňatá. V súvislosti s argumentom „prekvapivého rozhodnutia“ krajského súdu, žalovaný poukázal na skutočnosť, že žalobca mohol počas konania využiť svoje právo požiadať súd o to, aby uviedol, ako sa mu na základe tvrdených a preukazovaných skutočností javí právne posúdenie veci. Túto možnosť žalobca nevyužil. Žalovaný zdôraznil, že ani námietka nedostatočne vykonaného dokazovania nie je pravdivá. Na pojednávaní konanom dňa 02. 02. 2012, ktoré bezprostredne predchádzalo vydaniu rozsudku č. k. 14Cbi/I/2011-158, žalobca na výzvu súdu na doplnenie dokazovania uviedol, že nemá ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania. Taktiež v dovolaní žalobca neuvádza, aký konkrétny dôkaz mu nebolo umožnené vykonať, ani neoznačil dôkaz, ktorý by preukazoval nesprávnosť napádaného rozhodnutia.

Podľa názoru žalovaného, napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu netrpí po vecnej a právnej stránke

žiadnymi takými vadami, ktoré by nebolo možné odstrániť postupom podľa § 164 O. s. p. Odvolací súd sa podľa žalovaného v napádanom rozsudku vysporiadal so všetkými námietkami žalobcu, uvedenými v odvolaní proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 23. 02. 2013. Samotná skutočnosť, že žalobca nezdíeľa právny názor odvolacieho alebo prvostupňového súdu neznamená, že mu bolo odopreté právo konať pred súdom. Z uvedených dôvodov žalovaný navrhuje dovolanie zamietnuť a zaviazat žalobcu na náhradu trov dovolacieho konania žalovanému.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania v zmysle § 243a ods. 1 O. s. p. najskôr skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie súdu. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu len v prípadoch, v ktorých ho pripúšťa zákon (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

Podmienky prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu upravujú ustanovenia § 237 až § 239 O. s. p. v znení do 1. januára 2015 (ďalej len „O. s. p.“).

Podľa ust. § 237 O. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca, alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

K tomu, či rozhodnutie odvolacieho súdu trpí z niektorou z väd uvedených v ust. § 237 O. s. p., prihliada dovolací súd nielen na podnet dovolateľa, ale i z úradnej povinnosti podľa ust. § 241 ods. 1 O. s. p. V prípade, že dovolací súd zistí, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou z týchto väd, zruší rozhodnutie odvolacieho súdu, i keď dovolateľ toto pochybenie nenamietal. Dovolací súd postupuje rovnako i v prípade, že dovolanie nie je v zmysle ust. § 238 a § 239 O. s. p. prípustné.

Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci.

Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovoláním žalobcu, nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. procesne prípustné.

Vzhľadom na uvedené, dovolací súd skúmal, či je daný dôvod prípustnosti dovolania podľa ust. § 237 O. s. p.

Dovolateľ vady konania v zmysle ust. § 237 písm. a/ až e/, g/ O. s. p. v dovolaní nenamietal a v

dovolacom konaní vady tejto povahy nevyšli najavo. Prípustnosť tohto opravného prostriedku preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodit'.

S prihliadnutím na obsah dovolania sa dovolací súd osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia žalobcu, že v konaní došlo k vadám uvedeným v ust. § 237 písm. f/ O. s. p.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1) odňatie možnosti konať pred súdom, 2) to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3) možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O takýto prípad v prejednávanej veci ide z dôvodu, že dovolateľ oprávnene vo svojom dovolaní vytýka, že rozsudok odvolacieho súdu, ako aj súdu prvého stupňa, je nepreskúmateľný.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/06).

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (II. ÚS 85/06).

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Podľa § 1 O. s. p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Podľa § 157 ods. 2 O. s. p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril žalovaný, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry EŠLP. Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v nálezoch III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Právo účastníka a povinnosť súdu na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je podstatnou náležitosťou každého rozhodnutia súdu. Citované zákonné ustanovenie treba chápať aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorého súčasťou je aj právo na súdne konanie, a vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999) tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci.

Tak odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, ako aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu musia mať náležitosti uvedené v ustanovení § 157 ods. 3 O. s. p. (§ 211 O. s. p.). Musia obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Súdy sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musia vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a ich myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku. Odôvodnenie musí byť súčasne i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, t. j. musí byť preskúmateľné.

Účelom odôvodnenia je preukázať správnosť rozsudku a umožniť kontrolu správnosti rozhodnutia súdu v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku. Len takéto rozhodnutie možno označiť za plne preskúmateľné (§ 157 ods. 2 a 3 O. s. p. v spojení s § 211 O. s. p.).

Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozsudku (§ 157 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 211 O. s. p.) je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozsudkov, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci. Tieto požiadavky nespĺňa napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako ani rozsudok súdu prvého stupňa.

Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach opakovane vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu a že takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok odvolacieho súdu (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 3. júla 2003 sp. zn. IV. ÚS 115/03). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny stav (uznesenie z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/2004).

Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa, v zmysle uvedeného preskúmateľné nie sú, lebo neobsahujú postačujúce vysvetlenie dôvodov, pre ktoré súdy rozdelili zmluvu o spolupráci na zmluvy dielčie. Predmetná zmluva je zo dňa 01. 03. 2005 a je nazvaná ako zmluva o spolupráci, neobsahuje osobitné označenie v texte, že jedna jej časť je zmluvou o spolupráci, ďalšia časť je zmluvou o úvere a jej tretia časť je zmluvou o nájme. Preto z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa nie je zrejmé, z čoho vyvodil záver, že žalobca v návrhu na začatie konania sa nedomáha určenia neúčinnosti zmluvy o úvere, ako aj zmluvy o nájme piliarskej výroby. Okresný súd v zmysle uvedeného posudzoval len platnosť zmluvy o spolupráci uzatvorenej podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka. Odvolací súd napadnutým rozhodnutím doplnil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobca v žiadnom zo svojich podaní nežiadal určiť všetky zmluvy za neúčinné.

Dovolací súd dodáva, že zo žiadneho dôkazu nevyplýva, že by predmetom konania mala byť iba niektorá časť zmluvy uzavretej dňa 01. 03. 2005, keďže ako je uvedené vyššie, žalobca sa v konaní domáha určenia neúčinnosti zmluvy o spolupráci v celosti. Keďže v danej veci boli skoršie rozhodnutia súdov nižšieho stupňa už predtým dovolacím súdom zrušené a vrátené späť na ďalšie konanie uznesením zo dňa 31. 03. 2011, č. k. 1M Obdo V 2/2010-114, pričom sa tieto súdy riadili právne záväzným názorom vysloveným dovolacím súdom, bolo potrebné vykonať k novo prijatým záverom aj náležité dokazovanie. Ak tak neurobili, ich záver o neplatnosti zmluvy je predčasný. Aj táto námietka dovolateľa je preto opodstatnená.

Z uvedeného je podľa dovolacieho súdu zrejmé, že súd prvého stupňa a odvolací súd, zaťažili konanie a rozhodnutie vadou (§ 237 písm. f/ O. s. p.), ktorá je dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu i rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, ods. 3 O. s. p.), pretože rozhodnutia vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôžu byť vecne správne.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 5:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.